

Velfærd under pres

Den offentlige sektor på skrump

Antallet af arbejdstimer i den offentlige sektor pr. borger er nu på det laveste niveau siden 1979. Det er faldet med 20 timer siden 2009, og selvom omfanget af udlicitering har været forholds-vis højt siden slutningen af 00'erne, har det ikke kunnet rette op på den faldende offentlige beskæftigelse. Der er især blevet færre undervisere, mens antallet af administrative medarbejdere er steget siden 2015. De kommende år ventes timetallet pr. borger at falde endnu mere. For mens befolkningstallet stiger, ventes den offentlige beskæftigelse at falde yderligere.

af Analytiker **Sofie Holme Andersen**

13. maj 2019

Analysens hovedkonklusioner

- Antallet af arbejdstimer i den offentlige sektor pr. borger er det laveste siden 1979. Antallet er faldet med 20 timer siden 2009 og ventes at falde yderligere frem mod 2025.
- Lægger man dertil arbejdstimer i det private, der betales af det offentlige, får man et højere timetal, men det er stadig faldet med 20 timer pr. borger siden 2009.
- Antallet af arbejdstimer i den offentlige sektor pr. kernebruger ligger på niveau med start 80'erne og er faldet hele 70 timer siden 2009. Kernebrugere er børn og unge under 25 og ældre over 69 år.
- Siden 2015 er faldet i antallet af offentligt ansatte primært sket indenfor undervisningssektoren, mens der er kommet flere administrative medarbejdere i staten.

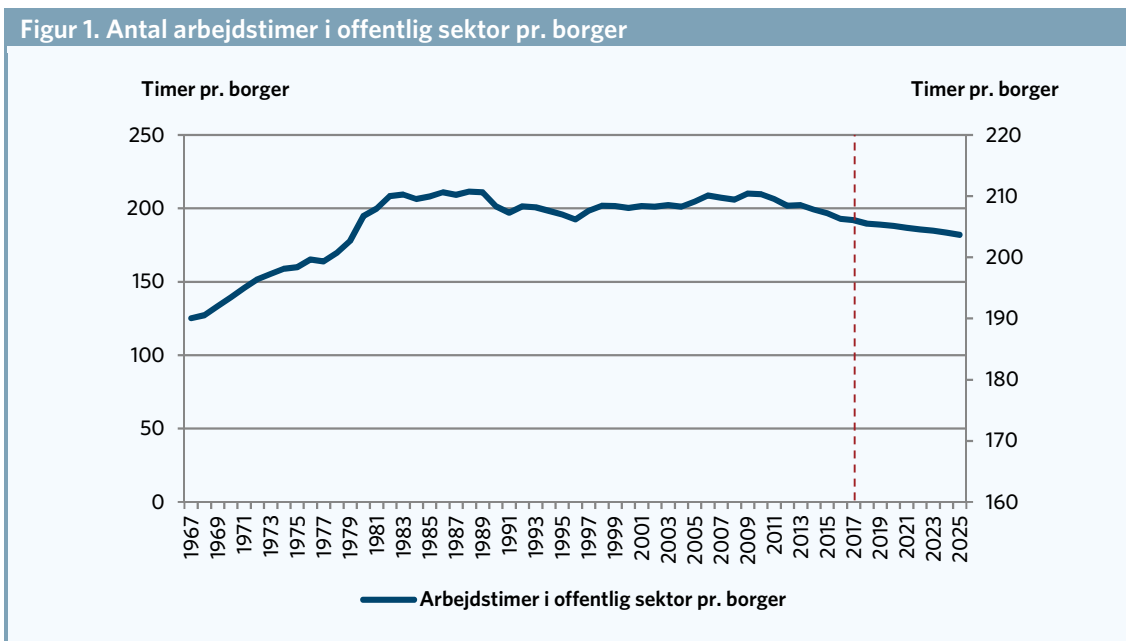
Kontakt

Analytiker
Sofie Holme Andersen
Tlf. 61 27 58 24
sha@ae.dk

Kommunikationskonsulent
Sarah Steinitz
Tlf. 28 68 34 60
ss@ae.dk

Færre offentligt ansatte pr. borger

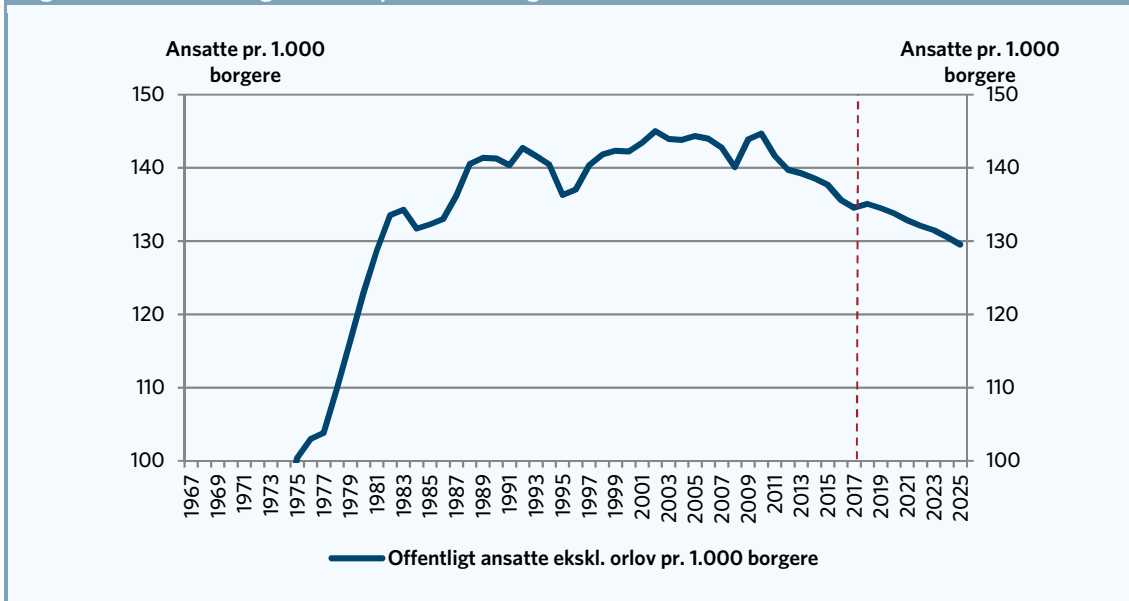
Der er færre offentligt ansatte pr. borger – både når man måler i timer og i personer. I 2018 var timetallet pr. borger nede under 190 timer, hvilket ses af figur 1. Antallet af timer pr. borger i den offentlige sektor har ikke været så lavt siden 1979, og faldet har været markant de senere år. Antallet af timer pr. borger er faldet med 20 timer siden 2009. Frem mod 2025 ventes timetallet at falde yderligere ifølge Finansministeriet. I 2025 vil det være nede på ca. 180 timer pr. borger, hvilket er et fald på 13,5 pct. siden 2009.

Anm.: Efter 2018 er figuren baseret på Danmarks Konvergensprogram 2019. Det er antaget, at den gennemsnitlige arbejdstid i den offentlige sektor er konstant relativt til den samlede gennemsnitlige arbejdstid.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik og Finansministeriet.

Også målt i personer, er der blevet færre offentligt ansatte pr. 1000 borgere, som det ses af figur 2. Den offentlige beskæftigelse er i dag 20.000 personer lavere end i 2010. Beskæftigelsen steg dog med 7.000 personer i 2018, hvorfor antallet af offentligt ansatte pr. 1.000 borger også steg svagt i 2018. Men trods af stigningen i den offentlige beskæftigelse i 2018, faldt antallet af præsterede timer med 8 millioner.

Figur 2. Antal offentligt ansatte pr. 1.000 borgere

Anm.: Beskæftigelsen er ekskl. orlov. Efter 2018 er figuren baseret på Danmarks Konvergensprogram 2019.
Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik og Finansministeriet.

Antallet af offentligt ansatte pr. borger ventes at falde yderligere frem mod 2025. Som det ses af figur 2, ventes antallet af ansatte pr. 1.000 borgere at være under 130 i 2025. Det er ikke set siden 1981.

Der er flere relevante forhold, der kan være med til at sløre billedet, når man ser på antallet af offentligt ansatte pr. borger. Tre centrale perspektiver er:

- Er omfanget af udlicitering steget, således at der lægges flere private arbejdstimer, som i virkeligheden er offentlig service? - Så længe ens ødelagte hofte bliver opereret uden omkostninger for en selv, så er det irrelevant, om timerne konteres hos den offentlige eller den private sektor.
- Er antallet af kernebrugere (primært børn og ældre) faldet? - Hvis der skal bruges færre pædagoger, fordi der er færre børnehavebørn, så er det naturligt, at antallet af eller timetallet for offentligt ansatte pr. borger falder.
- Er der mindre bureaukrati? - Hvis antallet af administrative medarbejdere er faldet, men antallet af sygehuspersonale er steget, kan den borgernære service være opretholdt, selvom antallet af offentligt ansatte pr. borger falder.

I det følgende undersøger vi, om de tre forhold har betydning for, hvorfor vi ser, at der er færre offentlige arbejdstimer og færre offentligt ansatte pr. borger.

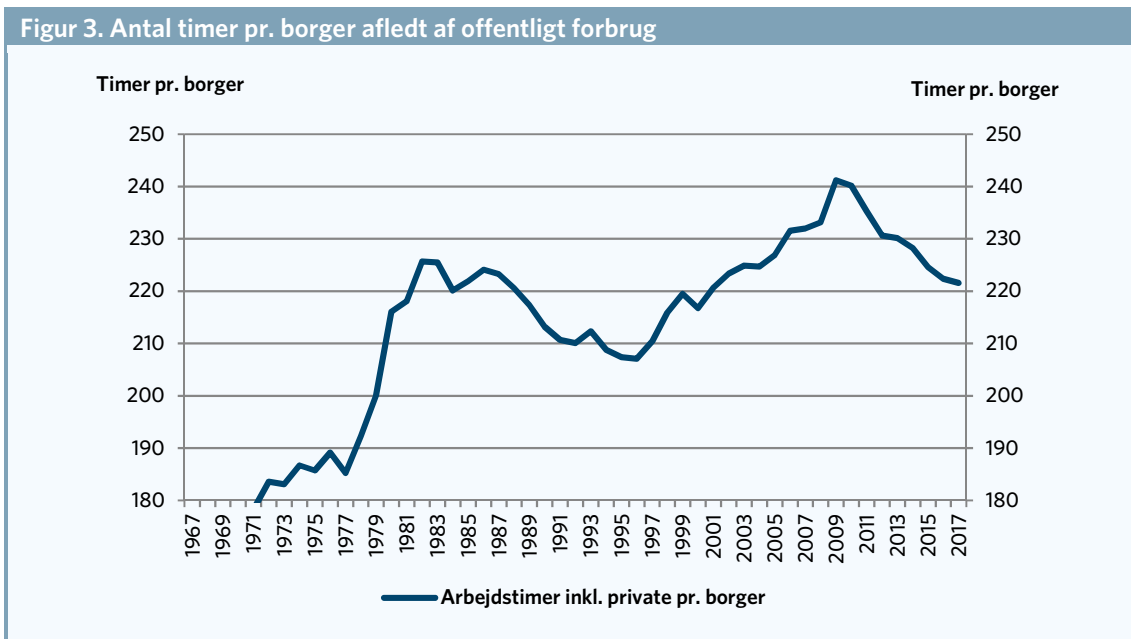
Udliciteringsomfang kan ikke bremse faldet i arbejdstimer pr. borger

Hvis den offentlige service er blevet udliciteret i større grad, vil timerne i højere grad blive konteret i den private sektor frem for i den offentlige, uden at borgerne nødvendigvis oplever en forringet service.

Ved hjælp af input-output beregninger kan det opgøres, hvor mange private beskæftigede der er afledt af det offentlige forbrug. Det kunne f.eks. være rengøring af skoler, der udføres af et privat firma, men stadig betales af det offentlige. På samme måde kan den offentlige beskæftigelse afledt af offentligt forbrug beregnes, dvs. beskæftigelse, der direkte afhænger af det offentlige forbrug, såsom læger på de offentlige hospitaler. Der findes også offentlig beskæftigelse, der er afledt af privat forbrug, investeringer

eller eksport. Det er f.eks. være børnehavepædagoger, der er delvist finansieret af privat forbrug, nemlig igennem den brugerbetaling der kommer fra forældrene.

Den samlede timebeskæftigelse afledt af offentligt forbrug ses i figur 3. Antallet af timer pr. borger er i 2017 godt 220. Der genfindes samme fald på 20 timer pr. borger siden 2009, som i den rent offentlige timebeskæftigelse. Omfanget af udlicitering har dermed ikke kunnet bremse faldet i antallet af timer pr. borger.

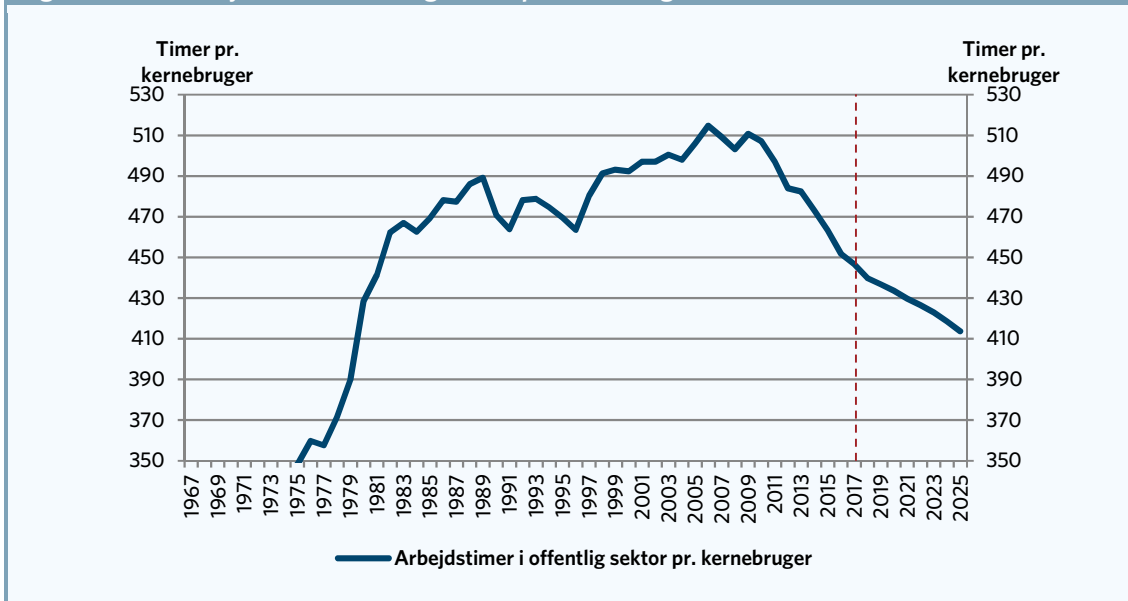
Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik.

Timetallet i den private sektor, som er afledt af offentligt forbrug, har siden slutningen af 00'erne ligget på et højere niveau end tidligere. Det tyder på, at omfanget af udlicitering er højere nu, end det har været tidligere. Det har dog ikke været nok til at bremse faldet i antal arbejdstimer pr. borger.

Færre offentlige timer pr. kernebruger

Ser man i stedet på antallet af arbejdstimer pr. kernebruger, får man billedet i figur 4. Kernebrugere er defineret som unge under 25 samt ældre over 69 år. Også her er timetallet faldet siden 2009, og det er nu på det laveste niveau siden 1980. Da antallet af unge og ældre er steget hurtigere end den samlede befolkning, er faldet i antal timer pr. kernebruger faldet kraftigere end antal timer pr. borger. Antallet af timer pr. kernebruger er faldet med 70 timer – eller 14 pct. – siden 2009. Der er således ikke blevet færre, der har brug for den offentlige service, hvilket kunne have retfærdiggjort et lavere timetal pr. borger. Frem mod 2025 ventes tallet at falde ned mod 410 timer, hvilket vil være 100 timer mindre pr. borger end i 2009.

Figur 4. Antal arbejdstimer i offentlig sektor pr. kernebruger

Anm.: Kernebrugere er defineret som befolkningen under 25 og over 69 år. Efter 2018 er figuren baseret på Danmarks Konvergensprogram 2019 samt Danmarks Statistiks befolkningsfremskrivning. Det er antaget, at den gennemsnitlige arbejdstid i den offentlige sektor er konstant relativt til den samlede gennemsnitlige arbejdstid.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik og Finansministeriet.

Flere administrative medarbejdere siden 2015

Siden Lars Løkke Rasmussen overtog regeringsmagten i juni 2015, er antallet af fuldtidsbeskæftigede i offentlig forvaltning og service faldet med 3.450. Det fremgår af tabel 1. Ændringen dækker over, at der er blevet 2.100 flere fuldtidsbeskæftigede i generelle offentlige tjenester, som blandt andet dækker over ministerier og i det hele taget primært består af administration. Omvendt er antallet af undervisere faldet med 5.400. Antallet af fuldtidsbeskæftigede i sundhedsvæsenet er ikke ændret over perioden.

Ser man i stedet på en opdeling i stat, regioner og kommuner, er beskæftigelsen i staten steget med omtrent samme antal som generelle offentlige tjenester. Kommunernes fuldtidsbeskæftigelse er derimod faldet med hele 6.300 personer. Det ser således ud til, at det særligt er den borgernære service, der er faldet siden 2. kvartal 2015.

Tabel 1. Ændring i offentlig beskæftigelse siden 2. kvartal 2015

	Fuldtidsbeskæftigede
Offentlig forvaltning og service	-3.450
- Generelle offentlige tjenester	2.112
- Forsvar	-114
- Offentlig orden og sikkerhed	246
- Økonomiske anliggender	13
- Miljøbeskyttelse	-294
- Boliger og offentlige faciliteter	628
- Sundhedsvæsen	81
- Fritid, kultur og religion	-85
- Undervisning	-5.391
- Social beskyttelse	-648

Anm: Ændringen i antallet af personer, hvis kategori er "uoplyst", er fjernet fra det samlede antal. Ændringen er beregnet som antallet i 4. kvartal 2018 minus antallet i 2. kvartal 2015. Tallene er sæsonkorrigerede.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik.

Færre arbejdstimer pr. borger kan ikke bortforklares

Samlet set er antallet af arbejdstimer i den offentlige sektor faldet de senere år. Når man dertil lægger, at befolkningen og særligt de servicekrævende grupper er steget over samme periode, så får man et endnu værre resultat, der ikke opvejes af et øget udliciteringsomfang. De seneste fire år er der særligt sket et fald i antallet af undervisere, men den stagnerende offentlige fuldtidsbeskæftigelse på andre kerneområder tyder på, at der også er sket et fald i antallet af ansatte i sundhedsvæsen, børnepasning og ældrepleje, når det sættes i forhold til befolkningen.